

Kokous: Geenitekniiikan lautakunnan kokous 2/2018

Aika: Tiistai 13.2.2018 klo 10.00 – 11.25

Paikka: OKM, Meritullinkatu 10, kh Hopeakabinetti, 00170 Helsinki

Läsnä: Irma Saloniemi, TY, vpj.
Hinni Papponen, STM, varajäsen
Eriika Melkas, YM, jäsen
Hannu Miettinen, MMM, varajäsen
Jarmo Wahlfors, SA, varajäsen
Katileena Lohtander-Buckbee, SYKE, asiantuntija
Helena Korpinen, STM, asiantuntija (*Lync*)
Kirsi Törmäkangas, STM, pääsihteeri
Anna Kaisa Väättänen, STM, asiantuntija
Hannele Leiwo, STM, siht.

1. Kokouksen avaus ja päätösvaltaisuuden sekä esteettömyyden toteaminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen ja totesi sen päätösvaltaiseksi. Hannu Miettinen/MMM jääväsi itsensä asiakohdassa 4.1.

2. Asiantuntijoiden kuuleminen

Lautakunnan kuultavaksi oli tullut Katileena Lohtander-Buckbee/SYKE.

3. Edellisen kokouksen pöytäkirja

Edellisen kokouksen pöytäkirja hyväksyttiin.

4. Esiteltävät asiat

4.1 Geenitekniiikan lautakunnan lausunto hallituksen esityksestä laiksi muuntogeenisen organismin viljelyn rajoittamisesta.

Esitys: Esitetään, että geenitekniiikan lautakunta antaisi liitteen mukaisen lausunnon.

Päätös: Päätettiin, että pääsihteeri laatii kokouksessa käydyn keskustelun pohjalta lausunnosta uuden luonnoksen, joka hyväksytetään lautakunnalla sähköpostitse. (*Liite*)

4.2 Geenitekniiikan lautakunnan lausunto EFSA:lle asetuksen (EY) N:o 1829/2003 artiklojen 6.4 ja 18.4 mukaisesti hakemuksesta **EFSA-GMO-NL-2017-145**; maissi MON 87427 x MON 89034 x 1507 x MON 87411 x 59122 x DAS-40278-9.

Esitys: Esitetään, että geenitekniiikan lautakunta ei antaisi EFSA:lle lausuntoa.

Päätös: Esityksen mukainen.

- 4.3 Päätös geeniteknikkalain mukaisten maksujen perimättä jättämisestä ilmoituksesta 4/M/18.
Esitys: Esitetään, että ilmoitusta 4/M/18 koskeva käsittelymaksu jätetään perimättä kokonaisuudessaan.
Päätös: Esityksen mukainen.
- 4.4 Geenitekniiikan lautakunnan ohje: Muuntogeenisten mikro-organismien käyttö suljetussa tilassa.
Esitys: Esitetään, että geenitekniiikan lautakunta hyväksyisi liitteen mukaisen päivitetyn ohjeen.
Päätös: Esityksen mukainen.

5. Tiedotusasiat

5.1 Merkittiin tiedoksi lautakunnan toimintaan liittyviä tärkeitä päiviä.

5.2 Mahdolliset kommentit komissiolle annettavaa suljetun käytön kolmivuotisraporttia varten tulee toimittaa pääsihteerille mahdollisimman nopeasti.

6. Seuraavan kokouksen ajankohta

Seuraava kokous pidetään 6.3.2018 klo 9.15.

7. Kokouksen päättäminen

Kokous päättyi klo 11.15.

Pääsihteeri

Kirsi Törmäkangas

Varapuheenjohtaja

Irma Saloniemi

16.2.2018

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo@mmm.fi

Viite: MMM:n lausuntopyyntö MMM036:00/2016

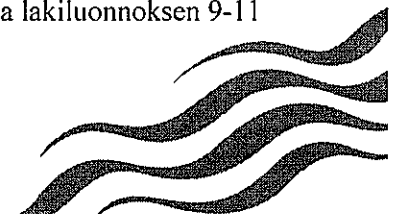
GEENITEKNIIKAN LAUTAKUNNAN LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ LAIKSI MUUNTOGEEENISEN ORGANISMIN VILJELYN RAJOITTAMISESTA

Geenitekniikan lautakunta (GTLK) on tutustunut luonnokseen hallituksen esityksestä (HE) laiksi muuntogeenisen organismin (GMO) viljelyn rajoittamisesta ja haluaa esittää seuraavat kommentit:

Lakiluonnoksen mukaan Evira tekisi viljelykieltoja koskevat ehdotukset maa- ja metsätalousministeriölle, jonka antamalla päätöksellä Evira voisi vaatia viljelyn rajoittamista lupamenettelyn aikana. EU:ssa jo viljelyyn hyväksytyin GMO:n viljelyä Evira voi ehdottaa kansallisesti rajoitettavaksi tai kiellettäväksi maa- ja metsätalousministeriön asetuksella lakiluonnoksen 7 §:ssä mainituin perustein. HE-luonnoksen 6 §:ssä todetaan, että Evira voi pyytää ehdotusta tehdessään lausunnon GTLK:lta. Muuntogeenisten organismien tarkoituksellista levittämistä ympäristöön koskevan direktiivin 2001/18/EY toimivaltaisena viranomaisena GTLK pitää menettelyä perusteltuna siltä osin kuin tarkoitus on varmistaa, etteivät kiellon tai rajoituksen perustelut ole päällekkäisiä ko. direktiivin mukaisen terveys- ja ympäristöriskinarvioinnin kanssa. GTLK:n tehtäviin ei kuitenkaan lähtökohtaisesti kuulu arvioida sellaisia rajoitusperusteita kuin ympäristöpoliittiset tavoitteet, kaavoitus, maankäyttö, sosioekonomiset vaikutukset tai oikeusjärjestelmän perusteet. HE:en 6 §:ään olisikin kirjattava, että näitä rajoitusperusteita käytettäessä pyydetään lisäksi lausunnot asianomaisilta viranomaisilta.

Lakiluonnoksen 3 ja 4 §:issä edellytetään, että Evira ja GTLK seuraavat asetuksen EU N:o 1828/2003 ja direktiivin 2001/18/EY C-osan mukaisia lupahakemuksia, jotka koskevat viljelyä. Sen selvittäminen, mitä pykälässä mainittu hakemusten ”seuraaminen” tarkoittaa, edellyttää HE:n yksityiskohtaisten perustelujen lukemista. ”Seuraamisen” merkityssisältö ole myöskään ole aivan yleiskielen mukainen. GTLK ehdottaakin ko. pykälää muotoiltavaksi siten, että lukija ymmärtäisi suoraan lakitekstin perusteella, mitä ko. viranomaiset tekevät. Tämän voisi toteuttaa vaikkapa siirtämällä perusteluissa mainitut seikat pykälätekstiin.

HE-luonnoksen 3 §:n mukaan Evira valvoisi lain noudattamista siten kuin geenitekniikkalain (377/1995) 5 h §:ssä on säädetty. Geenitekniikkalain 5 a §:n mukaan GTLK johtaa ja yhteensovittaa lain noudattamisen valvontaa. Lain 5 g §:n 5 momentin mukaan STM:n asetuksella säädetään tarkemmin tarkastusmenettelystä ja tarkastuspöytäkirjasta. Lisäksi geenitekniikkalain 35 §:ssä säädettyistä tarkastusmaksuista on säädetty erillisellä, määräajoin uusittavalla STM:n asetuksella. Seuraamuksista säädetään geenitekniikkalain 10 luvussa. Jotta vällettäisiin mahdollinen päällekkäinen sääntely sekä mahdolliset epäselvyydet toimivalta- ja tulkintakysymyksissä, GTLK katsoo, että HE:n perusteluissa tulee selventää, noudatetaanko viljelykieltojen valvonnassa lakiluonnoksen 9-11

§:ien ohella joiltain osin geenitekniikkalain valvontaa, sanktiointia ja maksuja koskevia säädöksiä.

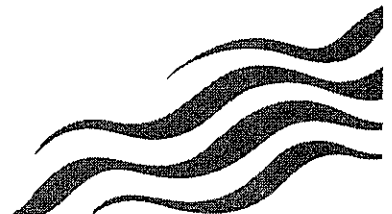
Geenitekniikan lautakunta huomauttaa lisäksi, että geenitekniikkalain 22 §:ssä säädetään säännösten vastaisesta toiminnasta ja käytön rajoittamisesta sekä kieltämisestä ja lain 24 a §:ssä luvattomista tuotteista. Koska näissä tilanteissa toimivaltakysymykset määräytyvät geenitekniikkalain mukaan, HE:ssä tulisi selvittää eri viranomaisten toimivaltaa GMO:ien viljelyn valvonnassa. Lautakunta pyytää erityisesti tarkastelemaan toimivaltakysymystä tilanteessa, jossa GM-kasvi olisi hyväksytty EU:ssa viljelyyn direktiivin 2001/18/EY mukaisella lupamenettelyllä.

Lakiluonnoksen 3 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa esitetään, että esityksessä tarkoitettussa valvonnassa voitaisiin käyttää apuna geenitekniikan rekisteriä. GTLK huomauttaa, ettei geenitekniikan rekisteri nykyisellään sovellu kaupallista viljelyä koskevan tiedon tallentamiseen. GTLK kehottaakin tarkastelemaan mahdollisuutta tallentaa GM-kasvien viljelyä ja viljelykieltoja koskevat tiedot Maaseutuviraston rekisteriin, jossa on entuudestaan käytössä maatalousyritys- ja peltolohkokorekisterit. Jos laajamittainen GMO-viljely, viljelykiellot ja näitä koskeva valvonta halutaan kuitenkin sisällyttää nimenomaan geenitekniikan rekisteriin, on vaadittavien teknisten muutosten luonne ja laajuus sekä resurssitarve kartoitettava rekisterin nykyisen ja tulevan ylläpitäjän kanssa. Geenitekniikan rekisterin ylläpidosta vastaa tällä hetkellä Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus FIMEA, mutta rekisterin ylläpito on siirtymässä Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus FIMEAan.

Rekisterikysymyksen osalta on myös tarkasteltava tarvetta tietojen julkisuuteen. Geenitekniikan rekisteri on suljettu viranomaisrekisteri, jonka tietojen luovuttamisesta päättää geenitekniikkalain 26 §:n mukaan geenitekniikan lautakunta.

GTLK katsoo, että HE-luonnoksen 5 §:n merkityssisältö ja toimivaltakysymykset jäävät epäselviksi. Pykälän 2 momentissa todetaan että ”Maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä Elintarviketurvallisuusvirasto vaatii avoimen käytön direktiivin 26 b 1 artiklan kohdassa tarkoitettua viljelyluvan mukauttamista koko maan tai alueen sulkemiseksi hakemuksen ulkopuolelle.” Jos mukauttamisen tai pois sulkemisen vaatiminen edellyttää, että MMM ensin päättää asiasta, voidaan kysyä vaatiiko silloin kuitenkin itse asiassa MMM, ei Evira. Koska viranomaisten vastuusuhteet ja toimivaltojen ulottuvuudet jäävät epäselviksi, sanamuoto vaatisi selventämistä. Koska GMO:ien viljelyn mahdollistavia hallinnollisia päätöksiä tehdään useamman kuin yhden ministeriön toimialalla, GTLK katsoo, että ainakin GTLK:n toimivaltaan kuuluvissa asioissa kiello- ja rajoituspäätökset tulisi tehdä valtioneuvoston päätöksellä.

Lakiehdotuksen 7 §:ssä GTLK kiinnittää huomiota siihen, että direktiivin (EU) 412/2015 ”public policyn” suomenkielinen käännös ”oikeusjärjestyksen perusteet” on muutettu HE:ssä muotoon ”oikeusjärjestelmän perusteet”. Epäselväksi jää, mitä oikeusjärjestelmän perusteilla tarkoitetaan. Jos tarkoitetaan perustuslakia, GTLK huomauttaa, ettei sitä voida säätää toissijaiseksi perusteeksi. GTLK esittää pykälätekstissä käytetyn termin muuttamista vastaamaan tarkemmin sitä, mitä tarkoitetaan. HE:n perusteluissa tulisi myös avata mahdolli-

sia tulkintatilanteita. Lisäksi tulisi selventää, mitä oikeusjärjestelmän perusteiden käyttäminen kieltoperusteena edellyttäisi Suomen oikeusjärjestelmässä.

Yleisenä huomiona GTLK toteaa, että lakiehdotuksen perustelut näyttävät pitkälti toistavan pykälissä jo sanotun, joten niitä olisi hyvä työstää eteenpäin siten, että ne antaisivat enemmän eväitä säädöksen tulkintaan.

Tekniset huomautukset:

GTLK haluaa kiinnittää huomion lakiluonnoksen yksityiskohtaisten perustelujen 5 §:ssä olevaan mainintaan Elintarviketurvallisuusministeriöstä, kun tarkoitetaan ilmeisesti Elintarviketurvallisuusvirastoa.

Varapuheenjohtaja

Irma Saloniemi

Irma Saloniemi

Neuvotteleva virkamies

Kirsi Törmäkangas

